

บทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี

Role of the School to Action Corporate Social Responsibility Under Special Education Bureau Office of The Basic Education Commission in Lopburi Province

ชนาธิป กาละพันธ์^{1*} และ เสาวanee สิริสุขศิลป²

Chanathip Kalapun^{1*} and Saowanee Sirisooksilp²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Assistant Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและแนวทางการดำเนินงานตามบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการสำรวจใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระยะที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอด้วยวิธีการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มาก” และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำนโยบาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอน ส่วนแนวทางการดำเนินงาน ตามบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำนโยบาย ควรมีแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเน้นการมีส่วนร่วม 2) ด้านการจัดตั้งงบประมาณควรมีการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และประกอบอาชีพตามความสามารถ มีคุณธรรม การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นทักษะการทำงาน การดำรงชีวิตในสถานศึกษา ชุมชน และสิ่งแวดล้อม 5) ด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน ควรสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การจัดกิจกรรมสืบสาน หรืออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

คำสำคัญ: การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม, บทบาท, สถานศึกษา

* Corresponding author Tel.: +66(0)36796833, +66(0)901944149

Email address: kru.aoun2555@gmail.com, k_chanathip@kkumail.com

Abstract

This research aims to study the role of schools and operational guidance role of schools to demonstrate social responsibility under Special Education Bureau Office of The Basic Education Commission in Lopburi Province. Means of descriptive research by field was divided into 2 phases: Phase 1: was the collection of quantitative data by the survey questionnaire. The sample was administrators, teachers, school committees and parents in 4 academy total 265 samples by using simple random sampling. Data were analyzed for frequency, percentage, average, standard deviation. Phase 2: qualitative data collected by focus groups discussion. The data from 12 highly qualified people, selected by purposive sampling. Instrument captured a group discussion, data were analyzed using content analysis and presented with the descriptive method. The role of the schools to show social responsibility under Special Education Bureau Office of The Basic Education Commission in Lopburi Province. Overall, the top 5 in the "high" level. And considering income by the side that has the maximum average was the policy and minimum average was the learning and teaching. Operational guidance role of schools to demonstrate social responsibility under Special Education Bureau Office of The Basic Education Commission in Lopburi Province. Including : 1) The policy, should have an action plan on social responsibility by focusing on the participation of public and private organizations, parents and community 2) The budget establishment, the school should have allocated budget for the operate properly project with the requirements and school context 3) The curriculum development, should be focuses on developing students for knowledge, professional capability and moral life in society happily 4) The learning and teaching, educational activities that emphasizes ethics and compliance with workplace and life skills, communities and the environment also networking in support of teaching 5) The support of strengthening community, operation network creating, learning center and the event continue or conservation of the heritage cultural in community.

Keywords: Corporate Social Responsibility, Role, Schools

บทนำ

การพัฒนาทั่วโลกทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ผลจากการพัฒนาทำให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนในประเทศ การบริโภคและอุปโภคของประชาชน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ในปริมาณที่สูงเพิ่มขึ้น จนทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ปัญหาโลกร้อน ปัญหาขาดแคลนน้ำมัน ปัญหาขาดแคลนอาหาร เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ผลักดันให้ผู้คนในสังคมทุกกลุ่มเกิดความตระหนัก และหันมาสนใจถึงคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมที่เรียกว่า CSR (Corporate Social Responsibility) ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นตัวบ่งชี้ความมีคุณธรรม จริยธรรมของผู้คนในสังคม นั้นเอง [8] ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้าน การเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร มีปัญหาสำคัญบางประการและจำเป็นต้องดูแลแก้ไขอย่างเร่งรีบ คือ ปัญหาการย่อหย่อนด้านคุณธรรม

จริยธรรมของมนุษย์ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการคล้อยตามกระแสโลกาภิวัตน์ของโลกและสภาพความขัดแย้งภายในสังคมไทยเอง [7]

สถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี มีจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี, โรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศจังหวัดลพบุรี, โรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล และศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 จังหวัดลพบุรี โดยสถานศึกษาได้จัดการศึกษา เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับอัตลักษณ์แห่งตน สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็เด็กด้อยโอกาสเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการหล่อหลอมขัดเกลาทางสังคม พฤติกรรม การสร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ชุมชนในสังคม ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม

ด้วยความเต็มใจ ช่วยดูแลยันตราয়ที่จะเกิดขึ้น ในสังคม รวมทั้งยังช่วยปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องและพัฒนาให้ชุมชนในสังคมเป็นสังคมที่เข้มแข็งและสงบสุข จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น นำไปสู่ความสนใจของผู้วิจัยที่จะศึกษาถึงบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี เพื่อผลจากการวิจัยจะทำให้เกิดองค์ความรู้และแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน ครู 159 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 52 คน และผู้ปกครอง 42 คน รวมทั้งสิ้น 265 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะเวลาในการดำเนินการ ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2557 ถึงเดือนพฤษภาคม 2558

2. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีเนื้อหา ดังนี้

2.1 บทบาทของสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ การจัดทำนโยบาย การจัดตั้งงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน

2.2 การแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคมมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สติภุมชนและชุมชนและสังคม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเป็นการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires)

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม และศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามบทบาทของสถานศึกษา ต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการสำรวจใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี และระยะที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Data) วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

การศึกษาเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลพรรณนา เนื้อหาที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ต่อไปจึงเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลรวม ทั้งการศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพ

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1.1 จากการศึกษารoles บทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับ “มาก” และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำนโยบายและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอน

1.2 แนวทางการดำเนินงานตามบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรักและศรัทธาต่อสังคม ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่า

ด้านการจัดทำนโยบาย สถานศึกษาคควรมีแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจ การแก้ปัญหาสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ด้านการจัดตั้งงบประมาณ ควรมีการจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน โครงการในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และประกอบอาชีพตามความสามารถ มีคุณธรรมในการดำรงชีวิต

ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นทักษะการทำงาน การดำรงชีวิตในสถานศึกษา ชุมชนและสิ่งแวดล้อม พร้อมเชื่อมโยงเครือข่ายในการสนับสนุนการเรียนการสอน

ด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน ควรสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในการจัดกิจกรรมสืบสาน หรืออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 จากผลการวิจัยบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี พบว่า บทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทำนโยบาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะการจัดทำนโยบายของสถานศึกษาได้เน้นการมีส่วนร่วม และการตัดสินใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภายนอก โดยคำนึงถึง ความต้องการของนักเรียน และชุมชน รวมไปถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี [10] บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วม จัดการศึกษา ซึ่งในการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนในการจัดการศึกษานับเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นโดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา รวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็น

ครูพ่อครูแม่ให้ความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญากับบุตรหลานย่อมเกิดผลดีทั้งต่อโรงเรียนที่ได้บุคลากรเพิ่มส่วน ผู้ปกครองย่อมภาคภูมิใจที่ได้สอนบุตรหลานในโรงเรียน รวมถึงนักเรียนที่จะมีความเคารพและนับถือในตัวผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และเป็นไปตามที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [6] กำหนด

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้าน การจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะตามปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นและบริบทของสถานศึกษา จะเน้นทักษะการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงทำให้ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าต่ำที่สุด [3] เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีสภาพความบกพร่องในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางด้านพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษา หรือสติปัญญา และไม่สามารถปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ ดังเช่น เด็กปกติทั่ว ๆ ไป รวมถึงทางด้านการจัดการศึกษา ซึ่งต้องจัดให้มี การเรียนการสอนที่ต่างไปจากเด็กปกติ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของความบกพร่องของเด็กแต่ละประเภทด้วย [4] นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนที่ 1 จุดเน้นด้านผู้เรียนคือ นักเรียนพิการและผู้ด้อยโอกาสมีสมรรถนะสำคัญและความสามารถด้านวิชาการ ทักษะทางวิชาชีพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (Student's Competencies) นักเรียนพิการและผู้ด้อยโอกาสมีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย มีคุณลักษณะและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม (Students' Characteristics & Social Skills) นักเรียนพิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มศักยภาพเป็นรายบุคคล (Students with Special Needs)

2.2 จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามบทบาทของสถานศึกษาต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

ด้านการจัดทำนโยบาย แนวทางสำคัญลำดับที่ 1 คือสถานศึกษาคควรมีแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจ การแก้ปัญหาสร้างข้อตกลงร่วมกัน ที่เป็นระบบ [9] การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่าจัดการศึกษาในอนาคตควรเป็นรูปแบบการศึกษา โดยการกระจายอำนาจการศึกษาไป สู่ท้องถิ่นอย่าง

เบ็ดเสร็จ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่มีกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลาง หรือจากเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ มีความอิสระทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป ด้วยระบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงคือผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนภายใต้กรอบนโยบายเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องมีการตรวจสอบได้อย่างโปร่งใสและให้สังคมตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งเสริมให้ประชาชน มีความเชื่อมั่นในสถานศึกษา และมีความเต็มใจ ที่จะสนับสนุนในเรื่องของการเงิน และการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน [11] ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับคือ การดูแลสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติด้านแรงงาน การใส่ใจผู้บริโภค การดำเนินสิทธิมนุษยชน การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เสนอว่า สถานศึกษาควรมีแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจการแก้ปัญหา สร้างข้อตกลงร่วมกัน

ด้านการจัดตั้งงบประมาณ แนวทางสำคัญลำดับที่ 1 คือสถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณ ในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ [5] ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ทางสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกด้าน ทั้งด้านคุณภาพการจัดการศึกษาด้านโอกาสทางการศึกษา และด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา อันจะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล โดยเร่งพิจารณาทบทวนการอุดหนุนรายหัว แก่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งของภาครัฐและเอกชน การช่วยเหลือค่าอุปกรณ์การเรียนของนักเรียนสายอาชีพ อาชีวศึกษา และการช่วยเหลือเด็กยากจน พิการ และด้อยโอกาสผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เสนอว่าสถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน โครงการในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางสำคัญลำดับที่ 1 คือ หลักสูตรสถานศึกษา เน้นทักษะการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและวิชาการ เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิต ดูแลตนเอง ช่วยเหลือครอบครัวและช่วยเหลือสังคมได้ โดยการทำประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม หรือการมีจิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนา การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดเป้าประสงค์ไว้ว่า คนพิการต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และมีทักษะการดำรงชีวิต สามารถประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ [12] ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสาระวิชาที่มีความสำคัญ และการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ คือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรมการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นได้ (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เสนอว่า หลักสูตรสถานศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และประกอบอาชีพตามความสามารถ มีคุณธรรมในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวทางสำคัญลำดับที่ 1 คือสถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม เน้นทักษะการทำงาน ทักษะ การดำรงชีวิต ในสถานศึกษา ชุมชน และสิ่งแวดล้อม [14] การส่งเสริมคุณธรรม และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยการสร้างความตระหนักในการแก้ปัญหา และสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการแก่ครูและผู้ปฏิบัติ โดยการประชุมและการอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่วนมากเกิดความตระหนักในปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมากขึ้น [2] การดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้กิจกรรมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เสนอว่า สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับ

คุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นทักษะการทำงานการดำรงชีวิต ในสถานศึกษา ชุมชนและสิ่งแวดล้อม พร้อมเชื่อมโยงเครือข่าย ในการสนับสนุนการเรียนการสอน

ด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน
แนวทางสำคัญลำดับที่ 1 คือพัฒนาระบบการบริหาร การบริการและการจัดการที่เข้มแข็ง [13] การมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การจัดการ ศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วน ร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อให้การใช้ง งบประมาณเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพผู้ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เสนอว่า สถานศึกษาควรสร้างเครือข่าย การดำเนินงาน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดกิจกรรมสืบสาน หรืออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชน มีส่วน ร่วมในการเรียนการสอนน้อย ควรให้สำนักบริหารงานการ ศึกษาพิเศษ เป็นแกนนำในการพัฒนาระบบการจัดการเรียน การสอนในรูปแบบที่หลากหลาย และให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพประสิทธิผลในการจัด การเรียนการสอนที่ยั่งยืน

1.2 จากผลการวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการ จัดทำนโยบาย พบได้จากสถานศึกษาที่มีการจัดทำนโยบาย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ที่คำนึงถึงผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนในสังกัด ควรส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วม ทุกฝ่าย เพื่อเป็นแนวทาง ในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาริวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้รูปแบบหรือโปรแกรมในการ พัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อ สังคม สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดลพบุรีต่อไป เพื่อผลพวงจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการ ศึกษาที่เกี่ยวกับ การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ บทบาทของ สถานศึกษาต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลพบุรี กับจังหวัดอื่น ๆ และ/ หรือเครือข่ายทางการศึกษาที่อยู่ในประเภทเดียวกัน เช่น กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์และ ศึกษาสงเคราะห์, กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา โรงเรียนทางการ ศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา ศูนย์ การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษาและประจำจังหวัด เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการจัดการศึกษาของแต่ละ พื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- [1] Ministry of Education. National Education Act of 1999 And Amendment (No. 2) Act 2002. Bangkok; Ministry of Education; 2003. (In Thai)
- [2] Kanaporn Thearmklang. Strengthening moral values and desirable of students of the 3-4. National education standards of Porpharmpitaya-kom Rachamongkalapisek School. MahaSarakham Educational Service Area Office Zone 2. [Md. Thesis]. Mahasarakham: RajabhatMahasarakham University; 2008. (In Thai)
- [3] Nuchaporn Suphasamud. The teaching and learning for children with special needs. Center for Medical Genetics Rajanukul Institute: Bangkok; 2010. (In Thai)
- [4] Office of Special Education Bureau. Action Plan for Fiscal Year 2014. Bangkok; 2014 (In Thai)
- [5] Office of Special Education Bureau. Action Plan for Fiscal Year 2015. Bangkok; 2015 (In Thai)
- [6] Office of the Education Council. The role of education. Retrieved December 26, 2014, from http://www.onec.go.th/onec_web (In Thai)
- [7] Office of the National Education Commission. National Education Plan (2002-2016) abstracts. 2nd ed. Bangkok: Prikwangraphic; 2002. (In Thai)
- [8] Office of the Public Sector Development Commission. The organization to excellence. Bangkok: Vision print and media; 2009. (In Thai)

- [9] Sa-ngup Prasertpun. Together to create quality schools. Bangkok: Suviriyasan; 2000. (In Thai)
- [10] Thanasan Bunlungphuthama. The role of public participation education. Retrieved July 11, 2015, from <https://www.gotoknow.org/posts/200818>. (In Thai)
- [11] Udomsak Kulklong. Leadership changes to incur society's administrators. [Md. Thesis] Education administration Graduate School: Silpakorn University; 2010. (In Thai)
- [12] Vijarn Phanich. Way of learning for students in the 21st century. Bangkok: SodSriSarit Wong Foundation; 2012. (In Thai)
- [13] Wanna Sukanuntharos. Participation in educational management of the school board. The basic secondary school in Kanchanaburi. [MSc. Thesis] Social sciences Development. Chanthaburi: RajabhatChanthaburi University; 2003. (In Thai)
- [14] Weerapong Thinsanedee. The students develop ethics in Singaad school AmphurSahasakhun Kalasin. [Md. Thesis]. Mahasarakham: Rajabhat-Mahasarakham University; 2007. (In Thai)